

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Évesre 60 Lel, félévre 30 Lel,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 L

A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvár, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

A reakció veresége

Az európai reakció súlyos ve-
reséget szenvedett. A legtöbb állam
bevehetetlennek hitt reakciós par-
lamentjeibe új szellem vonult be.
Szocialista munkásból lett minisz-
terelnök kormányozza a világ
legelőhaladottabb államát már hó-
napok óta s ime, ez az ország
jobbban fejlődik, mint valaha és
az adók felemelése helyett azok-
nak a leszállítását vitte keresztül
elsősorban is a praktikus munkás-
kormány.

Franciaországban megbukott a
reakciósok pártja és a parlamentbe
szocialisták és a demokratikusabb
erelműek kerültek be többség-
ben. Új éra következik ott is a
szociális helyén és elsőpri a háborus
szűkítő összes maradványait.

A reakcióra rossz napok járnak
mindenütt, csak nálunk Romániá-
ban tobzódik tovább féktelenül,
mintha csak a középkori hűbér-
uralom korszakában élnénk.

Az ország egy része ostrom-
állapotban van.

Az ipari munkásság éhbérért
kénytelen dolgozni, mert a leg-
elemibb sztrájkját is a legtöbb
helyen elvették tőle.

A munkanélküliség napról-napra
növekszik, dacára annak, hogy az el-
kerülhetetlenül szükséges munkák
közönsége vár megvalósításra.

A becsületes állami alkalmazot-
tak elképzelhetetlen nyomorban
élnék.

A legsiralmasabb képet mutatja
minden ebben az országban és a
megélhetés napról-napra rosszab-
bodik, pedig ez az ország bővel-
kedik mindazon természeti kin-
csokban, amire az emberiségnek
elsősorban is szüksége van.

Egyik oldalon a vagyon vég-
telen felhalmozását, a másik ol-
dalon a végtelen nagy nyomort

látjuk. Mindnyájan tudjuk, — de
csak kevesen merik bevallani a
liberális kormány terrorizmusa

miatt — hogy mindezen visszás
állapotok azért vannak, mert az
ország egész közgazdaságát és

Háborút a háboru ellen!

Kiáltvány a világ munkásaihoz!

Nem messze az idő, amikor az emberi-
ség tízedszer fog borzalommal vissza-
tekinteni arra a kárhözátta augusztusi
napra, amelyen az első ágyudörrenés je-
lezte a világháboru iszonyu tömegmészár-
lásának kezdetét.

Négy évig sötét átokfelhő lebegett a
vér- és könnyáztatta föld felett. Négy évig
észveszejtő tébolyban törtek egymásra a
népek s marcangolták egymást, mint a
vadállatok. Ifjú emberek ezrei, népük
virágai, elkábítva a hatalmi örvénybe
esett kapitalista klikkek jelszavaitól, föl-
áldozták életüket azért a hazugságért, hogy
most ök a demokráciáért és az emberiség
végleges felszabadításáért vonulnak a há-
borúba.

Aztán jött a béke. De nem béke ez,
ami metsző gúnnyal semmisíti meg mind-
azokat az illúziókat, amelyeket oly sok
optimista ápol az egész világon s ame-
lyekért azt hitték, hogy most már csak-
nem megvalósulnak.

És, ime, most új harcra fegyverkeznek
az államok.

A tudomány laboratóriumaiban új, sok-
kal rémesebb, sokkal pusztítóbb gyilkoló
eszközök és megsemmisítő anyagok után
kutató. Mindenki tudja, hogy az új háboru
kegyetlenségben és szörnyűségekben mind-
en eddigi tömegmészárlást fölülmulna.
Egy új háboru olyan harcot jelentene,
amely minden szélfúvással halált és pusztu-
lást hozna, jelentené a mérges gázokkal
és baktériumokkal folytatott harcot, amely
nem juttatna egy talpalattnyi tért a sze-
mélyes dicsőségnek és amelyben az em-
bereket úgy irtánák, mint a férgek.

Az idő sok sebet orvosol. Az elkese-
redés, a bosszu és gyűlölet érzései évek
folyamán elhalványulhatnak és eltűnhet-
nek. Egy gyűlöletnek azonban kiirthatat-
lanul tovább kell élnie az emberek szí-
vében, annak a gyűlöletnek, amelyet csak
a gonosz közönyösség feledhet el. Ez a
szent gyűlölet a háboru ellen!

Egyetlen hatalom van a világon, amely
kezeskedik arról, hogy ez a gyűlölet nem
tűnik el. Amidőn a háboruban földült vilá-
gú láttára az emberiségen erőt vett a
kétségbeesés, a munkásosztály volt az,
amely először ragadta fel ismét az Inter-
nacionale lobogóját. A nemzetközileg
szervezett munkásosztály, a nemzetközi
proletárság volt az, amely elharsogta az
első jelszót:

— Le a háboruval!

Ez a nemzetközileg egyesült proletár-
ság az a hatalom, amely a háborut meg-
fogja semmisíteni. Ha a békének ez a
hadserege akarja — és akarnia kell —,

akkor tömegfölvonulása fenyegető figyel-
meztetésként dübörög mindazoknak a fü-
lébe, akik hideg számításal és szemér-
metlen kapzsisággal újra évek és évtize-
dek gyászába és nyomorúságába akarják
taszítani az emberiséget.

Munkások! Elvtársak a világ minden
országában! Ez év szeptember havának
harmadik vasárnapján a Nemzetközi Szak-
szervezeti Szövetség minden hozzácsat-
lakozott országban háboruellenes napot
rendez. A Szocialista Munkás Internacio-
nale, a Szövetkezeti Internacionale és a
Szocialista Ifjúsági Internacionale csatlá-
koznak ehhez a tüntetéshez.

Ez a nap legyen a nemzetközi béke-
hadsereg seregszemléje! Sőt még több
legyen: figyelmeztetés mindazon hatal-
mak számára, amelyek azt hiszik, hogy
megtorlatlanul gúnyt úzhatnak a népek
hajthatatlan békeakaratóból.

Elvtársak! Tüntessetek tömegeiteknek
ezzeivel és ezzeivel háboruellenes napun-
kon!

Háborút a háboru ellen! Éljen a világ béke!

A Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség:

Léon Jouhaux	Jan Oudegeest
Th. Leipart	Joh. Sassenbach
C. Mertens	John W. Brown
alelnökök.	titkárok.

- AMSTERDAM: Nederl. Verbond van Vakvereni-
gingen, R. Stenhuis.
 - BELGRAD: Glavni Radnicki Savez Jugoslavije,
Luka Pavicevic.
 - BERLIN: Allgemeiner Deutscher Gewerkschafts-
bund, Th. Leipart. — Allgemeiner Freier
Angestelltenbund, S. Aufhäuser.
 - BERN: Schweizerischer Gewerkschaftsbund, Karl
Dürr.
 - BRÜSSEL: Comision Syndicale de Belgique, Corn.
Mertens.
 - BUDAPEST: Magyarországi Szakszervezeti Tanács,
S. Jászai.
 - JERUSALEM: Gen. Fed. of Jewish Labour in Erez
Israel, D. Ben-Gurion.
 - JOHANNESBURG: South African Industrial Fed-
eration, A Crawford.
 - KOLOZSVÁR: Consiliul General al Unilor Munc-
itoresti din România, Geza Hofer.
 - KOPENHAGEN: De Samvirkende Fagforbundi Dan-
mark, C. Madsen.
 - LONDON: The Trades Union Congress General
Council, Fred. Bramley.
 - LUXEMBURG: Gewerkschaftskommission Luxem-
burgs, P. Krier.
 - MADRID: Union General de Trabajadores, Fran-
cisco L. Caballero.
 - MAILAND: Confederazione Generale del Lavoro,
D'Aragona.
 - OTTAWA: The Trades and Labour Congress of
Canada, T. Moberg.
 - PARIS: Confédération Générale du Travail, Léon
Jouhaux.
 - PRAG: Odborové Sdruzeni Ceslovenské, R. Tayerle.
 - RIGA: Latvijas Arogbiedribu Generalbiroja, E.
Morles.
 - WARSCHAU: Związek Stowarzyszen Nawodowych
w Polsce, Z. Zulawski.
- Amsterdam, April 1924.

politikáját egy olyan párt uralja, ami magát „liberális“-nak nevezi, de valóban a legsötétebb reakció megtestesítője. És most a gyárak és a bankok urai ennek az abszolutisztikus kormánynak az eszközeit érzik hátuk megett, amely minden munkásnyuzó törekvéseit elősegíti, azért büntetlenül idézhetik elő mindazt a nyomort, ami nálunk ma van, csak azért, hogy abból hasznot húzzanak.

A munkásérdekek védelmét szolgáló szakszervezetek szabad működését törvényben biztosították. Ebből önként következik, hogy a szakszervezetek képviselői is olyan szabadsággal kell rendelkezzenek, amellyel felelősségteljes hivatásukat elvégezhetik. És mégis nap-nap után mind sűrűbben adódnak elő olyan esetek, hogy a munkástársai érdekében eljáró szakszervezeti vezetőket letartóztatják vagy kiutasítják a helységről, ezzel akarván megakadályozni azt, hogy az illetők a munkásság érdekeit tényleg képviselhessék is. Sőt ennél is tovább mennek, még a mult kormány által biztosított szabadságjogokat is elkobozzák a munkásoktól, hogy ezzel is határozatosan biztosíthassák a munkások elnyomatását és kizsákmányolását.

A törvények tömegét tervezik, hogy megbénítsák és lehetetlenné tegyék még azt a kevés működési szabadságot is, amit az előző törvények biztosítottak mindazon intézmények számára, melyek a népjólétet volnának hivatva előmozdítani.

A gyűléseinket csak nehezen vagy egyáltalában nem engedélyezik, mert félnék az igazságtól, tudva azt, hogy csak a népakarat szabad megnyilvánulásáig maradhatnak kormányon.

Mindamellet még sem szabad elcsüggednünk. Az egész világ hatalmas lépéssel halad a demokrácia felé, mely rövidesen itt is éreztetni fogja hatását. A reakció végvára itt is össze fog omlani és helyét a demokrácia fogja elfoglalni.

A reakcióval egyetemben pusztulásra vannak ítélve mindazok a

munkásellenes intézkedések is, melyeket a kormány életbe léptetett. Nem szabad azonban mindent a demokrácia nemzetközi megerősödésétől várni. Nekünk is az eddiginél még nagyobb lelkesedéssel kell harcolnunk jogainkért

és az olyan szakszervezeti szabadságért, amelyet semmiféle vidék basa fel nem rughat.

A reakció haláltusáját vivja ma nálunk is és minden erőszakos ténykedése a halálra ítélt rendszer utolsó vonaglása.

Reiter József ur 3 leles „igazságai“

A frakkos bolsi nem fér a bőrében — Kiáltványt írt a bánáti szaktársakhoz — Rágalmaz, mocskolódik és „győzni vagy elveszni“ akar

Reiter József, szövetségünk volt bánáti kerületi titkára, újból hallat magáról. Ezúttal szemérmetlenül a nagy ember álarcába bujik és mint valami próféta, kiáltványban közli „véleményét“ a romániai munkásmozgalomról. Maga is érzi, hogy egy kiáltványon mégis csak szemtelenség a „Reiter József“ aláírás, ezért úgy állítja be a dolgot, hogy a hozzáérkezett levelek nagy mennyisége miatt kénytelen ebben a formában válaszolni.

Sajnáljuk, hogy szaklapunkban újból foglalkoznunk kell ezzel a jelentéktelen, de annál nagyra törőbb emberrel. De meg kell még egyszer tennünk, hogy az ország vasmunkássága élethűen olyan-nak lássa, mint amilyen a valóságban. Mert még lehetnek jóhiszemű és tájékozatlan szaktársak, akik sokszintű és gerincetlen egyéniségét komolyan veszik, akik azt hiszik, hogy Reiternek őszintén a szíven fekszik a munkásmozgalom sorsa. Ezek a szaktársak olvassák el az alábbi tényeket és tárgyilagosan ítélnék meg: *Van-e még erkölcsi joga egy Reiter Józsefnek ahhoz, hogy a munkásmozgalom kérdéseire hozzászóljon?*

A „Bánát valamennyi vas- és fémmunkásához“ címzett és 3 leletről álló pamflett mocskolódó rágalmával nem foglalkozunk. Noha a romániai munkásság legderekabb vezetőegyéni-ségeit utszéli hangon a leggyalázatosabb rágalmakkal szórja tele és a vasmunkásság sorai között a legátkosabb kórt, a bizalmatlanság bacillusait hinti el, mégsem akarunk személyeket védelmezni, mert meggyőződésünk szerint a szocialista világnézet és taktika helyességét még az sem dönthetné meg, ha Reiternek történetesen igaza volna. Aminthogy a bolsevista taktika káros-ságát nem menti az a körülmény, hogy képviselői között itt-ott idealisták is vannak.

Nem személyi kérdéssről van szó, hanem világnézeti és taktikai különbségekről, amikhez azonban Reiter Józsefnek semmi köze nincsen, mert ő *nyíltan, becsületesen soha nem vallott színt semmilyen álláspont mellett.*

Reiter mindig a meggyőződésteleniség prototipusa volt. Mint szövetségünk al-kalmazottja, jobbra-balra hízelt min-

dig és a bolsevistáknál a szocialisták-nál a szocialistáknál pedig a bolsevistáknál eilen áskálódott. Jellemző rá, hogy nemcsak levelekben, de központi vezetőségi ülésen is mindig élesen kikérik a bolsevista aknamunka ellen, sőt egyik nagy dicsekvéssel mondotta, hogy a bolsevista Deszotot, a temesvári vasascsoport elnökét, kibojkották a mihelyből és hasonszöri társával Müllerrel együtt, nemsokára az elnökségből is ki fogják turni. Szövetségünk vezetősége nem fogadta éppen tetszésel Reiter aljasságának önteleplezését, amit prostituált lelkületével Reiter sehog sem tudott megérteni. Ezen nem lehet csodálkozni, mert a szocialista erkölcsnek azt az alapelvét, hogy *tiszta célokért csak tiszta eszközökkel szabad küzdeni*, nem is értheti meg az, akinek semmilyen erkölcsé nincsen.

De hogy Reiter apostoli egyéniség méltó módon értékelni lehessen, ahhoz azt is tudni kell, hogy szövetségünk központi vezetősége február hó 2-án tartott ülésén, hosszadalmas fegyelm-eljárás után, amely bebizonyította, hogy az központi vezetőség határozataival és az alapszabályokkal ellentétes magatartást tanúsított és a szövetség bizalmával visszaélt, *titkári állásától megfosztotta és a szövetség tagjai sorából kizárta.* Innen van, hogy az a Reiter József, aki a bolsevista aknamunka nemrégiben „tűrhetetlennek“ találta most — miután az ő szolgálatukba szegődött — az ugynevezett „mérse-kelték“ felé kiált tücsköt-bogarat.

De nézzük csak, mit is mond az „kiáltvány“?

Értelmetlen, zürzavaros kiáltványában Reiter, most az egyszer nyíltan, állás-foglal a bolsevizmus mellett. Ezt a tényt becsülni is tudnók, ha nem volna rólunk meggyőződve, hogy *holnap már szégyelni fogja szokatlan őszinteségét és tiltakozni fog ellene, hogy bolsevista.*

Pedig a romániai munkásmozgalom igen rohamosan magához térne és megerősödne, ha a bolsevisták a munkásságnak meg is mondanák, hogy bolsevisták. Aki őket akarja követni, ám hadd menjen utánuk. De ehhez az kellene, hogy őszinték legyenek és

holmi „egységfront“-ról beszéljenek munkásság megtévesztése céljából. Egyenek úgy, mint önfeledt pillanatában Reiter teszi. Kiáltványában a „mérnökkeltek“-ről és a „radikálisok“-ról mond „véleményt“. A mérnökkelteket természetesen csépli és a radikálisok programját tömören így fejezi ki: „Csak harcolni és győzni tudnak vagy elveszni egy szálig“. És ezt Reiter, mint valami középkori trubadur hirtelti (ő mondja á la Moszkva!) és mindazokat, akik a munkásság egzisztenciáját nem akarják egy kártyalapra helyezni, a rágalom sarával fecskendezzi be.

Ime, a kiáltvány nagyon helyesen állítja fel a kérdést: Azok a munkások, akik „győzni vagy elpusztulni“ akarják, azok kövessék Reiter urat, az „egységese“ bolsevistákat, akik azonban a szocializmus célját a szocializmus eszközeivel akarják elérni, akik nem elpusztulni, hanem élni akarnak, akik a tudomány vívmányait, a történelem tapasztalatait, józan eszüket és szervezethez erejét akarják a munkasztaály szolgálatába állítani, azok vigyázzanak, ne fognak kalandorok után menni.

Most még Reiternek egy átlátszó közzé kell rámutatnunk. A „vezér“ diplomatikusan fogáshoz folyamodik és meg szeretné bontani szövetségünk egységét olyan módon, hogy a csoportok között különbséget tesz és Resicát a többitel szemben előnyben részesíti. „Míg a többi csoport — mondja a kiáltvány — minden hónap 10-ig közzé számol, addig Resica csak 6 naponként számol el és 150.000 leit még mindig tartozik a szövetségnek“.

Ezzel szemben az igazság az, hogy Resica mindig rendszeresen küldi be az elszámolásokat és már ebben az évben a január—áprilisi hónapokról elszámolt. Januárban 28.190, februárban 28.873,46, márciusban 39.817,44 és áprilisi havában 34.054 leu 74 banit küldött be a szövetséghez. Ami pedig 150.000 leit illeti, arról a szövetség titkárának is illene tudni, hogy a szövetség központi vezetősége áározatilag mondotta ki, hogy Resica hánadóan 150 ezer leit tarthat vissza *teljes mozzalom céljaira*, amire egy bizonyos jelentős és nagy taglétszámú csoportnál feltétlenül szükség is van. De meg kell jegyeznünk, hogy Resica még márciusban 50 ezer leit küldött be a szövetséghez. Ugy, hogy 150 ezer leit helyett 100 ezer leit van a resicai csoportnál.

Ilyen „adatokkal“ van teletömve a Reiter ur „kiáltványa“.

Vagy talán alaposabb-e az a vádja, hogy a szövetség elhanyagolta a bánati csoportokat?

Hát miért tartotta fenn szövetségünk anyagi áldozatok árán a bánati

kerületi titkárságot? Nem-e azért, hogy Reiter József, a volt kerületi titkár a Bánátban szövetségünket képviselje és csoportjainkat *ne hanyagolja el*? Ha a bánati csoportok hanyagságról panaszkodnak, úgy a vád Reiter, volt kerületi titkár fejére hull, aki olyan „lekiismeretesen“ teljesítette kötelességét, hogy működése egész ideje alatt egyetlen bánati csoportunk jogi személységét sem ismertette el és egyetlen tisztességes kollektív szerződést sem tudott kötni. Hogy Reiter bértárgyalások alkalmával hogyan képviselte a munkások érdekeit, arról tomesztii és marginai elvtársaink értesítése világosít fel bennünket. Így például: Tomesztii elvtársaink felháborodva közölték a szövetséggel, hogy egy bértárgyalás alkalmával az éhező proletárok előtt napestig autózott a gyárossal, ami természetesen a kollektív szerződésen is meglátszott

És végül: Vajjon a gyávaság vádját emelheti-e valaki ellen az a Reiter, aki az aradi sztrájk alkalmával gyáva volt ahhoz, hogy letartóztatott szaktársaink érdekében eljárjon?

*

Reiter József teljes arcképét azonban csak úgy kapjuk meg, ha ezuttal a hírhedt királyi bankett körüli szerepét is megírjuk. Müller, Nix, Orosz és Reiter határozta el közösen a banketten való részvételt és amint Reiter múlt évi december 13-án kelt és Bartalis szaktárshoz intézett leveléből kitétnik, Reiter úgy gondolta, hogy ő sem követ el nagyobb bünt, mint Thomas, Wandervelede és a többi szoc. dem. miniszter. Vajjon Reiter urnak miért ne volna szabad Brătianu urral és öfelségével parolázni? És aztán: „Mi beszédalkalmat reméltünk

a banketten — írja Reiter — és azt hittük, hogy a király egészségére felköszöntöket fogunk mondani és én Müllerrel együtt beszélhetünk ebből az alkalomból. Sajnos azonban, számításainkat keresztelték, mert legnagyobb boszúságunkra a felköszöntők elmaradtak“.

Milyen „radikális“ is volt már akkor ez a Reiter! Nem mint valami közönséges agitátor, aki a gyűrött ruhájú és kerges tenyerű proletárokat igyekszik felvilágosítani; nem, ő a legmagasabb régiókba helyezte át agitációs tevékenységét. Reiter elvesztett egy „beszédalkalmat!“ Milyen borzasztó is az! Pedig, ha mindegyik uralkodó, mindegyik miniszterelnök és mindegyik tábornok bolsevista elvtárs volna! Akkor, no... mi is lenne? Hja, igen, tudjuk már! Akkor a proletárt a bolsevizmus szent nevében nyomnák el és zsákmányolnák ki, mint ahogy azt már egyebütt is teszik.

De — kérdezzük Reiter urtól — miért nevezi ő magát radikálisnak, amikor pedig megalkuvásból királyi banketre is elmegy „a temesvári munkásmozgalom érdekében“? Így akar ő „harcolni és győzni, vagy elpusztulni“? (Szegény Reiter, ha elpusztult volna a királyi banketten?)

Ebből az ellentmondásból nincs menekvés, ebbe csak bele lehet zavarodni, mint ahogy Reiter zavaros „kiáltványa“ is bizonyítja.

Ámbár eléggé sajnáljuk a Reiter-féle hazug és tendenciózus állítások megcáfolására prédált drága nyomdafestéket, mégis kénytelenek voltunk megmondani a fentebb elsoroltakat, amelyekhez befejezésül még csak annyit fűzünk, hogy olyan erkölcsi koncepcióju emberektől, mint a mi frakkos bolsink, bolond, aki okosabbat vár.

Resicai szaktársaink válasza

Reiter ur szennyiratára egyébként resicai szaktársaink is méltó választ adtak a temesvári „Arbeiter Zeitung“-ban, amelynek egyes részleteit itt is leközöljük:

„Reiter azt írja, — mondják resicai szaktársaink — hogy Muntean központi titkár Amsterdam melletti szavazatokért jött hozzánk és ekkor sok pénzt költött el. Ha Reiter ur jobban visszaemlékezne, úgy tudná, hogy Resicára a radikális *Bebrics* jött le hangulatot csinálni Amsterdam ellen, akinek itt módot adtunk felszólalni, az Amsterdam-kérdésről referálni és Reiter is tudja, hogy a 3500 csoporttag közül csak 25 követőt kapott.

Gavron szaktársról hazugsággyűjtő ményében Reiter azt írja, hogy munkástársait olyan gyakran, amint csak teheti, szidalmazza és lebarozza. Reiter ur, ön még hazudni sem tud konzekvensen, vagy nagyon elgyengült a

memóriája! Hát nem a resicai csoport hívta önt le döntőbírósi elnöknek a Gavron szaktárs ellen felhozott vádak tisztázása végett? És nem ön, mint a döntőbírósi elnök, döntötte el szavazategyenlőség folytán a kérdést? Nem ön mondotta ki ártatlannak Gavron szaktársat az ellene felhozott vádakkal szemben?

Reiter ur, ön most, utólag vádakodik. Miért nem teljesítette ön akkor a kötelességét, amikor szövetségünknek bánati titkára volt, amikor önnek a munkások felvilágosítása annál inkább kötelessége volt, mert szövetséginktől azért kapott fizetést? Vagy talán az állását féltette ön? Akkor milyen erkölcsi alapon hozza ön fel ezt a vádat mások ellen?

Rohm szaktársunkról azt állítja Reiter, hogy beképzelté szerint a resicai Munkás-Otthon az ő érdeme. Amennyiben Rohm szaktárs ezt kép-

zeli magáról, úgy némileg téved. De az bizonyos, hogy többet dolgozott és fáradzott érte, mint Reiter és azt a resicai munkásság jól tudja. Ami azt illeti, hogy Rohm berugott állapotban azt hiszi, hogy az egész világ körülötte forog, úgy megállapíthatjuk, hogy ez az egyetlen igazság, amit Reiter ur ír. Mert berugott állapotban mindenki ezt látja. De mi azt hisszük, hogy Reiter józan állapotban is ezt hiszi magáról, ami azonban már nagy baj.

Egyébként érdekes ember ez a Reiter! Az általános sztrájk előtt — saját bevallása szerint is — balszélső radikális volt. Az általános sztrájk után, amikor sok szaktársunk le volt zárva, egy aninai konferencián szociáldemokratának vallotta magát és azt állította, hogy mindig is az volt. Most újból radikális ez a Reiter és a „mérsékeltet“-et szidja. Háromszori átvedlése után egyenesen természettudományos érdekesség volna megtudni, hogy milyen átalakuláson fog még ez a jelenleg átesni?

Végül megemlítjük még, hogy Hromádka elvtársunk a *Prohászka* szaktárs ellen felhozott vádakat utasítja vissza. Prohászka szaktársat is érdemtelenül vádolták meg és a vádak alól a bizalmitelet felmentette.

Aki ilyen alaptalanul rágalmoz és gyanúsít és a munkásszolidaritást úgy terjeszti, hogy a proletariátus világútnepén 3 leírt gyűlöletet árusít (eny nyibe kerül a „kiáltvány!“), azzal nem érdemes többé foglalkozni.

Reiter ur erkölcsi hullá. A halottak pedig nem igen szoktak feltámadni.

A kolozsvári vasasok bérmozgalma

A kolozsvári vasmunkás-szervezetnek ismételt sikerült Kolozsvár három legnagyobb üzemében levő bérmozgalmát sikeresen befejezni. Az egyik a „Vasöntöde és Gépgyár“, ahol az igazgatóság mindenféle furfangos fortéllal az akkord-rendszer bevezetését akarta kieroszakolni, a másik üzem a Simonfi-féle vasgyár, melynek igazgatósága ugyanezt akarta. Az öntudatos munkásság szervezettségén megtört azonban a két vállalat igazgatóságának törekvése és a bérmozgalom a munkásság győzelmével végződött — megegyezés alapján. Az új kollektívszerződést mindkét fél aláírta, amely többek között a munkásság részére a következőket biztosítja: $5\frac{1}{2}\%$ béremelés az eddigi munkabérekre. Továbbá: kéthavonkénti bérrevízió az új árfelvételi táblázat alapján. Fizetett szabadság: egy év után 6, két év után 7, három év után 8 nap, május 1-je fizetve lesz. A szakszervezeti munkaközvetítés elismerése a vállalat által. Tulórák díjazása: az első két óra 50 százalékkal, a második két óra 75 százalékkal, a többi tulórák,

ünne- és vasárnap 100 százalékkal, 4 órai tulidő után félórai fizetett pihenőidő. Az öntők és az öntésnél foglalkoztatott segédmunkások az öntés egész napjára külön 20 százalékos pótdíjban részesülnek.

Ugyancsak a fenti feltételekkel kollektívszerződés kötött a cluji telefongyár igazgatóságánál is. Ez a gyár majdnem két év óta nincs teljes üzemben, most azonban a gyár új tulajdonost kapott, amennyiben a temesvári „Energia“ tulajdonosai vették át az üzemet. Nem mulasztjuk el megjegyezni, hogy mennyire meglepettette a tárgyalásokat az, hogy az igazgató állandóan a temesvári szerződésekre hivatkozott, amelyeket Reiter és Müller

kötöttek meg. — „Igen, ezt hajlandó vagyok elfogadni, ez nagyon jó szerződés!“ — mondta az igazgató ur. — azt üzenjük a demagóg jelszavakkal dobáló Mülleréknek, hogy e helyen jobb volna, ha azt a „nagyon jó“ szerződést egy kicsit elrontanák, hogy a munkaadó mondhasa, hogy „nagyon jó“, hanem a munkások.

Bérrevízió a kolozsvári vasiparban. Azon vasipari üzemekben, amelyek részére a kollektívszerződés március hónapban kötött meg, a szerződés egyik pontja a kéthavonkénti bérrevízió írja elő. Ennek alapján a szerződésben érdekelt munkások 2 és fél százalékos béremelést kaptak május 15 én.

Nyílt levél

az aradi egységes vasmunkás-csoporthoz!

Május 4-én tartott taggyűlésük határozata- képpen egy átiratot küldtek az amsterdami Internacionáléhoz tartozó aradi vasmunkás csoportnak, amelyben felszólítják, hogy olvadjon be, illetve lépjen át az egységesek csoportjába. Erre az átiratra nyílt levélben kívánunk válaszolni, amelyben álláspontunkat és elvi meggyőződésünket kívánjuk leszögezni.

Mindenekelőtt kijelentjük, hogy mi a vasmunkások nemzetközi szövetségéhez tartozunk és a jövőben is oda kívánunk tartozni, azért, mert a romániai vasmunkások sem az „egységes“, sem más jelszó kedvéért nem kapcsolódhatnak ki a nemzetközi munkásmozgalomból, mert tudjuk azt, hogy a romániai munkásság sorsa a nyugati államok nagy munkásmozgalmától függ.

Éppen azért, mert a romániai (cluji) vasmunkás szövetség vezetősége belátta azt, hogy ennek a kapcsolatnak a felvétele életkérdés, mi teljes egészében azonosítjuk magunkat a szövetség eme ténykedésével és ez a belátás készítetett arra, hogy mi ennek a szövetségnek a kebelében maradjunk. Bennünket nem *egyéni érdekek* és hiúságok vezérelnek, hanem szociálista meggyőződésünk és nem látjuk tévesnek azt az utat, amelyet a világ munkásságának öntudatos és nagyobbik része helyesnek talál. Mi magunkévá tettük az amsterdami Internacionálé irányelveit, nyíltan, őszintén mellé csatlakoztunk, ellenben önök az átiratukban nem említenek semmi irányelvet és nem nyilatkoznak arról, hogy milyen módon kívánják a nemzetközi kapcsolatot a világ összmunkásságával megteremteni és milyen *utakon szándékoznak haladni?*

Vagy talán azt gondolják önök, hogy Románia vasmunkásai a világtól izoláltan meg fogják tudni vinni nagy gazdasági harcukat a kapitalizmussal? Mi ezt nem hisszük! És még kevésbé vagyunk elhinni azoknak, akik ezt az átiratot küldték; nem pedig azért, mert

ők is az ellenkezőjéről kell meggyőződve legyenek. Ez csak azok részéről lehet hiúság kérdése, akik ebbeli meggyőződésük ellenére cselekedeznek.

Elég naivul megállapítják, hogy az idő bebizonyította helyes utra való lépésüket. Ez a megállapítás kissé korai mert a romániai munkásmozgalom jelenlegi fázisa éppen az ellenkezőjé bizonyítja, dacára az „egységesek“ tényleges személyi és általános rágalmozásainak. (A „Munkás“ és az eddig egyetemes példányban megjelent „Egységes Vasmunkás Szaklap.“)

Ami az inaktivitásunkat illeti, a legkevesbbé sem aggaszt bennünket, ellenben sokkal aggasztóbb az általános munkásmozgalomra az önök „tulakvitása“ melynek iskolapéldáját az aradi kisüzemek vasmunkásainak mozgalmával szolgáltatták.

Ami a történelmi lépés és felülemelkedést illeti, ebben a kérdésben a 1924 március 16, 18-án Clujon megtartott országos vas- és fémmunkások közgyűlés sokkal messzebbmenő határozatot hozott, amellyel lehetővé tették az elszakadt csoportoknak, mint kimaradt tagoknak 3 hónapon belül teljes igényjogosultságukkal a szövetség kötelékébe visszaléphessenek.

Ennyit tartozunk elmondani az igazság kedvéért. Ezekután jöhet újra az önök rágalom- és terrorhadjárata, mi rendületlenül haladunk azon az uton, amelyen rátértünk és a közeli idők fogják igazolni eme lépésünk helyességét és ebből a káoszából, amelyben ma Románia munkássága tájékozatlanul tapogatózik, csak ez az út fogja Románia öntudatos munkásságát a helyes osztályharc útjára vezetni.

A vezetőség

Ime aradi csoportunk vezetősége megadta az „egységes“ jelszó mögé bujt, munkásszervezeteket szétromboló vitézeknek a méltó választ. Ehhez nem szükséges kommentár.

Gyilkol a töke

Sehol a világon annyi üzemi baleset aránylag nem történik, mint nálunk Romániában. Ezt a tényt bizonyítják az ország-szerte naponként történő tömeges balesetek. A balesetek nagy száma azért van, mert nálunk senki sem törődik az amúgy is hiányos munkásvédő és közbiztonsági törvények betartásával.

Legutóbb Petroseniben a városi villanytelepnél történt halálos szerencsétlenség, ahol Ebergényi Ede villanyszerelő szaktársunkat az 5000 voltos áram halálra sújtotta. A haláleset azért történt, mert a villanytelevi telefon nem működött és azért egy hozzá nem értő ór telefonált egy fatelepről — valószínűleg tévesen —, hogy kapcsolják ki a magas feszültségű áramot. A kikapcsolás azért lett volna szükséges, hogy a villámhárítókát javítani lehessen, amely munkát Ebergényi szaktársnak kellett volna elvégeznie. Ebergényi szaktárs azon tudatban, hogy a vezetékben nincs áram, érintette a magas feszültségű vezetékkel, ami azonnali halálát okozta. Szaktársunk temetése május 9-én történt a szaktársak nagyszámu részvételével.

„Szerencsétlenül járt”, mondja a polgári közvélemény az ilyen és hasonló esetekben, de mi egészen másképp látjuk az esetet. Ugyanis egy Müller névre hallgató művezető lelkét terheli a felelősség a halálesetért, mert ahelyett, hogy az üzemi szakszerű vezetésével törődne, a szervezett munkásokat hűdözi, azért, mert egyes öntudatos szervezett munkások meg mertek mondani őhatalmasságának, hogy a nagy rendszertelenség az oka az ilyen eseteknek.

Művezető ur! Mi majd becsületre tanítjuk önt, ha nem fér a bőrében. Ajánljuk, hogy törődjön a maga dolgával, mert nem jó annak a napra menni, akinek vaj van a fején.

Ugyanezen villanytelepnel április 25-én egy vasrud esett Remsző József lakatos előmunkás fejére, amikor egy motor alá bujva annak működését vizsgálta. Szaktársunkat aléltan vitték Weisz betegsegélyző orvoshoz, aki holmi kötést téve az alélt ember fejére, azt mondta, hogy *ha felébred, úgy hélfőn jöjjön kötésre* és nagy lelkinyugalommal engedte, hogy az alélt embert hazavigyék.

Nem tudjuk, hogy a Weisz ur nagy tudományá kölcsönözte-e ezt a nagyfoku indolenciát vagy pedig ami valószínűbb, ez a nemtörődömség régi rendszer a betegsegélyzőnél. Mi nem rendelkezünk a Weisz doktor ur nagy tudományával, de anélkül is tudjuk, hogy a beteg csak akkor mehet kötésre, *ha felébred*. Arról azonban elfeledkezett a bölcs doktor ur beszélni, hogy mi lesz, *ha nem ébred fel* a páciens. Vagy talán ez már nem érdekli a nagyhirű betegsegélyző pénztárt?

Ahol nem szabad megünnepelni május elsejét

A nadrági szervezett munkásság nem ünnepelhetette meg méltóképpen május elsejét, mert a hatóság a gyűlés megtartását és mindenféle vörös jelvény viselését megtiltotta. A helyi csendőrmester annyira ment buzgóságában, hogy még a vörös fejirattal megjelent „Lunca Nouă” és a „Vasmunkás” árusítását, illetve kiosztását is betiltotta.

Ugy látszik, ebbeli tevékenységében úgy el volt foglalva, hogy a temesvári bolsevikiek röpiratainak a kiragasztását nem ért rá megakadályozni?

Vagy talán felsőbb utasításra hunyt szemét, gondolva, hogy jó lesz egy

kis ellentétet becsempészni az egységes munkásság közé, mert így gyönghető lenne az erős szakszervezet?

A szocialista párt bukaresti kiküldöttjének, Vasile Onágnoste-nek nem volt szabad még érintkezni sem a munkásokkal.

Ez, azt hisszük, sokat megmagyaráz.

Másnap megkezdődtek becsületes szaktársaink zaklatásai a bolsi röpiratok miatt. A csendőrök házról-házra járva, többeket a laktanyába idéztek, jegyzőkönyveztek órák hosszát és most az iratokat az ügyészségre tették át.

Igy gondolnak világorradalmat csinálni a munkásság bőrére Reiter és a többi agyalágyult temesvári bolsi urak.

Gyáván meghuzódva, tapasztalatlan munkásokat röpiratok kiragasztására ugrasztottak be s most a marjukba röhögnek zaklatásuk miatt.

Közgyűlés Lupeniben

Lupényi szaktársaink május hó 4-én tartották meg rendes évi közgyűlésüket, melyen ismételtan tanujelét adták annak, hogy semmi sem ingathatja meg a csoport tagjait a szakszervezeti eszme és a szocialista elvek mellől.

Moldován elnök szaktárs délután 3 órakor lelkesítő szavakkal megnyitotta a gyűlést. Csobánci szaktárs felolvassa a mult taggyűlés jegyzőkönyvét. György szaktárs kifogásolja a jegyzőkönyv hiányosságát, amennyiben több határozat hiányzik belőle. Javasolja egy pótajegyzőkönyv felvételét, melyben az Amsterdamhoz való csatlakozásnak a taggyűlés részéről történt tudomásul vétele és a szövetség, valamint a szaktanács részére megszavazott bizalmnyilvánítás is a valóságnak megfelelően benne legyen. A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta. Medgyesi szaktárs a kandidáló-bizottság megválasztását indítványozza. A közgyűlés Tokai Lőrinc, Lakatos György, Szup Vince, Szabó József és Benedek József szaktársakat küldötte ki a kandidáló-bizottságba. Bessenyei szaktárs a csoport és a cipésműhely pénztári jelentését teszi meg. A közgyűlés a pénztári jelentést tudomásul vette. Moldován szaktárs jelenti, hogy Dumitrás János és Józsi Domokos munkavezetők április 29-én este a szakszervezet cipésműhelyéből 10.000 lei értékű anyagot loptak el. A lopásra még azon este rájöttek és a tolvajokat a hatóság le tartóztatta. Most át vannak adva az ügyészségnek. Medgyesi Dezső szaktárs referál az 1924 március 16., 17-és 18-án megtartott kongresszusról, melyet György szaktárs, a szövetség képviselője is ismertet. A kongresszusról szóló jelentéseket a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette. György szaktárs referál a bértárgyalásról, részletesen vázolja azokat az akadályokat,

melyek miatt nem érte el a zsilvölgyi munkásság a remélt eredményt és azután a szervezkedés fontosságáról beszél. Moldován szaktárs szintén a tárgyalási eredményeket ismertette. A közgyűlés a bértárgyalásról szóló jelentéseket egyhangulag tudomásul vette. Azután a munkás otthon megvételét és költségvetését ismertette bővebben Moldován szaktárs és részvényjegyzésre szólította fel a tagokat.

Gyulai szaktárs indítványozza, hogy a csoport háza legyen eladva és az árát fektessék részvényekbe a munkásotthonnál. György szaktárs a ház eladása ellen beszél. Lugvinás szaktárs a ház eladása mellett beszél. A közgyűlés úgy határoz, hogy a házat nem adja el, hanem bérbe fogja adni egy részét. A munkásotthonra úgy határoz, hogy a csoport fel fog költözni az otthonba, de az alsó otthon is megmarad a közelebb lakó szaktársak befizelő helyéül. Moldován szaktárs indítványozza, hogy a csoport cipésműhelye a többi szervezetekkel közössé tétessen. Bessenyei szaktárs szintén az egyesítés híve, de megemlíti, hogy a jelenlegi vezetőségekkel ezt nem lehet keresztül vinni.

Gedeon szaktárs indítványozza, hogy a cipésműhely legyen a „Munka” termelő és fogyasztási szövetkezetnek átadva, ami szintén munkásintézmény. Benedek szaktárs rávilágít a „Munka” szövetkezet hatásosabb működésére. György szaktárs a termelő és fogyasztási szövetkezetek fontosságát és szükségességét ismerteti. Girbován szaktárs indítványozza, hogy a közgyűlés a következő határozati javaslatot hozza a cipésműhelyre vonatkozólag:

Határozat.

A vas- és fémmunkások 1924. év május hó 4-én tartott közgyűlése határozatilag kimondja, hogy a cipésműhelyt átadja a Cooperativa „Munka” termelő szövetkezetnek az alábbi feltételek mellett:

1. Az átadás napjáig a haszon vagy esetleges kár a csoport javára vagy terhére legyen.
2. A vasmunkás csoport jogot tart egy kiküldöttre a műhely további ellenőrzésére és az árak megállapításánál is.
3. A közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta.

Moldován szaktárs kéri a közgyűlést, hogy a régi vezetőségnek a felmentést adja meg. A közgyűlés a vezetőségnek a felmentést megadja és korelnöknek Girbován szaktársat választotta. Jalgóczi szaktárs az iparoskör felállítását tartja szükségesnek, Benedek szaktárs szintén az iparoskör mellett beszél.

Girbován szaktárs ellene van az iparoskörnek, mert ott polgári elemekkel vegyül a munkásság. Ismerteti, hogy a szakszervezetek keretén belül kell a munkásság kulturáját emelni kulturbi-zottságok által.

Damian elvtárs, az országos szaktanács titkára a munkásság kulturája emelésének a szükségességéről beszél, amit a szakszervezetek kell, hogy megadjanak oktató előadások formájában. Moldovan és Réthi szaktársak hozzászólása után Girbován szaktárs javasolja, hogy alakuljon meg ismét a kulturbizottság és tegye meg a lépéseket a régi kulturbizottság vagyónának az átvételére.

Azután egy új könyvtári szabályzatot szavazott meg a közgyűlés, mely szerint a két hétnél tovább visszatartott könyvek kivívó fokozatosan emelkedő büntetést fognak fizetni.

A közgyűlés a jelölő bizottság jelentése meghallgatása után a következő szaktársakat választotta be az új vezetőségbe: Elnök Moldován Márton, alelnök Sándor Lajos, jegyzők Girbován Simon és Langraf József, pénztárosok Rusz László és Bálint József, könyvtáros Bányai József, ellenőrök Szabó József és Sárosi Mihály, választmányi tagok Szilágyi Dénes, Szup Vince, Balázs Dániel és Francz Péter, póttagok Lakatos Sándor, Vinis Béla, Szeri József és Sipos Lajos.

Az új vezetőség megválasztása után Medgyesi szaktárs indítványozza, hogy a csoport ezután is szedjen 50 banis járulékokat, amiből a szervezet ügyeiben esetleg hiányzó vagy más tag költségei legyenek megterítve.

Több hozzászólás után a közgyűlés úgy határozott, hogy az 50 banis járulékot ezután is fizetni fogják. Besenyei szaktárs kéri a közgyűlést, hogy utasítsa a vezetőség tagjait a vezetőség tiszteken való pontos részvételre. A közgyűlés egyhangulag elfogadja a Besenyei szaktárs javaslatát.

Több tárgy nem lévén, Moldován elnök szaktárs a közgyűlést este fél 9 órakor bezárta.

Közgyűlés Gyéresen

Május 18-án a gyéresi vasmunkás csoport közgyűlést tartott, melyet Deák elnök szaktárs lelkes szavakkal, kitartásra buzdítva a munkásságot, délelőtt 10 órakor nyitott meg.

Muntean szaktárs a szövetség részéről a szervezkedés fontosságáról tartott előadást.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után az új vezetőség lett megválasztva, melynek tagjai a következő szaktársak lettek:

Elnök Santimbrian Ioan, alelnök Cimpián Ilie, jegyző Dobai Zsigmond, pénztárnokok Nagy Arpád és Oltean Pavel, ellenőrök Bernát Titel és Miclea Niculai. Az új vezetőség megválasztása után a közgyűlés nagy lelkesedéssel véget ért.

Közgyűlés Vulcanban

Április hó 13-án tartotta vulcani csoportunk rendes évi közgyűlését, melyről a következő tudósításunk szól: A közgyűlést Bartha Dezső szaktárs nyitotta meg, egyben megemlékszik a múlt évben elhalt Ménis Odön szaktársról, mire a közgyűlés felállással ad kifejezést részvételének. A múlt évi jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után Biró Ferenc szaktárs ismerteti a csoport múlt évi működését. Jelentésében utal mind-

azon nehézségekre, amelyek a vezetőség munkáját megnehezítették. Foglalkozik a tagoknak a szakszervezettel szemben tanusított közömbösségével, továbbá azon körülménnyel, miszerint a hatóságok minden összejövetelt megakadályoznak. Mindezek nagyon megnehezítették a vezetőség munkáját. Azonban dacára ezen körülményeknek, a vezetőség mégis igyekezett utat és módot találni, hogy a munkásság gazdasági érdekeit szolgálja, főként a bérek rendezése ügyében folytatott tárgyalásokat az igazgatósággal, ahol többször kisebb-nagyobb eredményeket ért el, úgy e tekintetben, mint a munkásság érdekeit érintő más irányú kérdésekben is. Majd áttér a csoportnak kulturális téren kifejtett működésére. A csoport a múlt év folyamán egy könyvtárat állított fel, mely 150 darab könyvet számlál. Egyben felkéri a közgyűlés tagjait, hassanak oda, hogy az újonnan felállított könyvtárat együttes erővel gyarapítsák és szenteljék szabad idejüket szellemi tudásuk fejlesztésére. Együttal köszönetet mond a következő szaktársaknak, akik a könyvtár részére könyveket adományoztak: Benkovic István 5 db., Károlyi Béla 3 db., Horváth Ernest 3 db., Tóth Kálmán 2 db., Hodán Péter 1 db. és Ács Mihály 1 db. könyvet.

Ezután Csegezi Mihály szaktárs a pénztári jelentést terjeszti elő. A jelentések tudomásul vétele után az új vezetőség megválasztására kerül a sor, melybe a következő szaktársak lettek beválasztva: Elnök: Klein Alfréd, alelnökök: Biró Ferenc és Popescu Aurél, jegyzők: Tolmaier Mihály és Tresztian György, pénztárosok: Csegezi Mihály és Kibédi Arpád, könyvtárosok: Szalkai Jenő és Horváth Dezső, ellenőrök: Fancsal Nándor, Szinerek László és Raáb Lipót, választmányi tagok: Maxincuk György, Rákóczi István és Tolmaier Antal szaktársak. — A vezetőség megválasztása után Klein szaktárs a Kolozsváron tartott vasmunkás kongresszus lefolyásáról tartja meg beszámolóját, majd Girbován szaktárs a központi vezetőség képviselőtől beszél a kongresszusról és a szervezkedésről. Indítványok során a közgyűlés a betegsegélyző járuléknak 2 leiről 5 leire való felemelését határozta el. Több kisebb ügyek elintézését után Klein elnök szaktárs lelkesítő szavak kíséretében a gyűlést bezárja.

MIAKITS FERENC lakatos

A magyarországi és a nemzetközi vasmunkásmozgalmat súlyos csapás érte Miakits Ferenc szaktársnak május 17-én történt halálával. Miakits szaktárs született 1876-ban Érd fejmegyei községben. 1896-ban a lakatos munkások szakszervezetébe lépett, azóta állandóan a vasmunkásmozgalmak szolgálatában állott, 1917-ben központi titkára lett a magyarországi vas- és fémmunkásszövetségnek, ahol éjjel-nappal dolgozott a nagy nehézségekkel küzdő vasmunkásmozgalmak újjáépítésén. A legutolsó választáson Győrben országgyűlési képviselővé választották. Igazgatósági vagy vezetőségi tagja volt a jelentékenyebb munkásintézményeknek.

A sok munka megártott az ő erős idegrendszerének is és 48 éves korában hosszas betegség után sirba vitte a szaktársak érdekében kifejtett megteremtő munkássága.

Szaktársunk temetése május hó 18-án történt a szövetség Thököly-uti otthonából a budapesti össz munkásság nagyszámu részvételével. Emlékét kegyelettel őrizzük meg.

ZEPLICHALS FERENC mechanikus

A bukovinai és az egyetememes romániai munkásmozgalmak nagy gyásza van. A napokban meghalt egyik kimagasló egyénisége, Zeplichals Ferenc szaktárs. Már kora ifjúságától kezdve részt vett a munkásmozgalmakban és a bukovinai szervezetek megalakítását ő kezdeményezte és valószínűleg megfáradhatatlan munkásságával. Zeplichals elv-

A vulkáni helyicsoport szövetségi elszámolása 1923. évről

BEVÉTEL

KIADÁS

Beíratási díjból	480 —	Betegsegély	6890 —
Tagkönyvdíjból	502 —	Utasszegély	410 —
I. oszt. hetijárulékból	41490 —	Munkanélküli segély	320 —
II. " "	226 50	2 banis járulékonként	187 80
III. " "	57 —	Csoportszázalék	8354 70
Különféle bevétel	529 60	Kiküldetések	1340 —
		Különféle kiadások	529 60
		Készpénz a szövetségnek	25253 —
	Összesen: 43285 10		Összesen: 43285 10

BEVÉTEL

Csoportelszámolás

KIADÁS

Maradt 1922 december 31-én	4108 45	Kezelési költség	724 75
Havi bevétel 20%	8354 70	Utazási költség	3744 —
Különféle bevételek	1131 60	Leltári beszerzés	2117 —
		Postaköltség	86 —
		Előfizetések	50 —
		Különféle kiadások	1812 60
	Összesen: 13594 75	Pénztári állomány 1923 dec. 31-én	5060 40
			Összesen: 13594 75

Biró Ferenc s. k.
elnök.

Ménis József s. k.
ellenőr.

Pinceo Jakab s. k.
ellenőr.

Csegezi Mihály s. k.
pénztáros.

társ 1865-ben született Parndorfban (Ausztria) proletár szülőktől. A munkásmozgalomban csakhamar föltűnt nagy képzettségével és még ifju korában a Siemens-műveknél főbizalminak választották meg szaktársunkat, 1895-ben az üzemben kitört sztrájk következtében megrendszabályozták, úgy, hogy kénytelen volt távozni. Ekkor került Cernowitzba. Megismerve az ottani mozgalom kezdetlegességét, munkához fogott és 1896-ban már átalakította a cernowitzi segélyegyleteket szakszervezetekké. — Szónoki képességével annyira hatott a munkásságra, hogy az első népgyűlés után kétezer tag iratkozott be a szakszervezetekbe. Ezen siker után működésének körét kiterjesztette egész Bukovinára és fáradhatatlan munkásságának eredménye az lett, hogy a különböző szakszervezetek egymásután alakultak meg. Amikor ezen munkájában annyira előrehaladt, hogy a szakszervezetek fennmaradását mi sem veszélyeztette, hozzáfogott a szövetkezetek kiépítéséhez és azok a szövetkezetek, amelyek ma Bukovinában vannak és büszkeségei a romániai munkásmozgalomnak, mind az ő agilitásának, tevékenységének gyümölcsei. É mellett tevékeny részt vett a pártmozgalomban is. Mindenütt ott volt, ahol a szocializmusért és a munkásérdekért fáradni, cselekedni kellett. Halálával egy gazdag, lázas tevékenységben kimagasló munkásélet szűnt meg, nagy veszteségére nemcsak a bukovinai, de az egész romániai munkásmozgalomnak. — Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Piesořszki Adolf vasöntő szaktársunk, a püsztaláni csoportunk buzgó tagja, 25 éves korában rövid szenvedés után meghalt, hátrahagyva ifju feleségét, hat kicsiny testvérét és agg szüleit. Temetése március 11-én volt a kaláni szaktársaink, a gyár tisztviselői, a dalárda és a zenekar részvétele mellett. Munkástársaink nevében Kovács Sándor bucsuztatta el a szervezet e lelkes harcosát. Emlékét kegyelettel fogjuk mindnyáján megőrizni.

ÜTMUTATÓ CIMEK

A szövetség központi irodája rövidített címe: „Fermetal“ Cluj, Str. Memorandului 21. (Minden postai küldemény, levél vagy csomag, távirat, pénz, stb. ezen címmel küldendők).

A bucurești-i titkárság Strada Câmpianeanu 50. Titkár: Ioan Mirescu. Hivatalos órák d. e. 8—12-ig és d. u. 3—6-ig. Utassegélyért és információkért jelentkezni lehet a titkár szaktársnál a hivatalos órák alatt.

Elvtársak! Szocialista ismereteitek érdekében olvassátok és terjesszétok a „Casei Poporului“ könyvkereskedésében megjelent szocialista és propaganda könyvek kiadását. Bármilyen felvilágosítással készséggel szolgál a kiadóhivatal. Cím: Librărie „Casei Poporului“ București, Str. Sf. Jonica Nr. 5.

Üveggyári munkások köréből

Tordai üveggyári munkások helyzetéről

A romániai üveggyárak közül a legmodernebb gyárak egyike a tordai üveggyár; földgázzal van berendezve az üzem, míg a többi üveggyárak óriási famennyiséget kénytelenek felhasználni a kemencék fűtéséhez szükséges gáz előállításához, addig a tordai üveggyár abban a szerencsés helyzetben van, hogy ezt a nagy rezsit teljesen elkerüli, habár a földgáz is pénzbe kerül, azonban ez az üzemköltség még közelről sem lehet olyan nagy, mint azoknál az üveggyáraknál, amelyek fával fűtik a kályhákat. Nem számítva még azt a szintén hatalmas előnyt, hogy a vasutvonal is a gyár területére van bevezetve.

Mindzeknek az előnyöknek dacára az üvegesmunkások helyzete is nemcsak hogy nem kielégítő, hanem a legrettegetesebb. A nyomor, a szenvedés, a munkáskizsákmányolás a legmagasabb fokot érte el. Számptalan munkástársunk megmutatta a heti elszámolási borítékját, amely szerint csak heti 230—240 lejese keresetet értek el az elvtársak. Nehogy esetleg tévedésbe essenek a romániai üvegesmunkások. Ezek az elvtársak nem segédmunkások, hanem fuvómesterek. Ha egy fuvómester heti 240 leit keres, akkor egy fuvóságéd vajjon mennyit kereshet? Határozottan többet nem, mint a mester.

Az élethez — sajnos — ma nem csak élelem szükséges, hanem szükséges még ruha, lakás stb. Nézzük meg például, hogy állanak ezek a munkástársaink a lakások dolgában? Vannak a gyárnak munkáslakásai, ahol több munkásnak van egy szoba, konyha és kamrás lakása, — már akinek jutott, akinek nem jutott, annak nincsen. De mégis megkérdezzük magunktól: vajjon hol laknak ezek a munkások? Mert habár tavasszal a legrosszabb esetben — mondjuk — „minden bokor szállást ad“, de vajjon hol laktak a téli hideg hónapokban? Van ugyanis a gyárnak egy nagy terme, körülbelül 200 ember befogadó képességgel és ebben a teremben lakott együtt több család a gyermekeivel hónapokon keresztül. Erkölcsei szempont vezérel bennünket, hogy ezt is megírjuk, mert hiszen a lehetetlenségek közé tartozik az, hogy több család együtt, egy szobában gyermekeikkel lakjanak. Képzeld el az igazgató ur: hogy ha az ön hálószobájába beraknánk, illetve berakhatnánk egy néhány proli családot, sem ön, sem a nagyságos asszony nem éreznék magukat egy csöppet sem otthoniasan, ugyanilyen módon és mértékben és ugyanígy tudnak érezni a proletárok is.

Mindaddig, amíg ebben a gyárban a munkásoknak ilyen szomorú gazda-

sági viszonyaik vannak, mindaddig, amíg ezek a viszonyok nem fognak megjavulni, felhívjuk úgy a romániai, mint a magyarországi, csehszlovákiai és ausztriai üvegesmunkás társainkat, hogy ebben a gyárban munkát ne vállaljanak, amíg egy megfelelő életlehetőséget nem fogunk tudni teremteni.

Egy üveggyár Romániában, ahol állandó munkás-kereslet van

Amikor a raktárnokból gyáros lesz

Van egy üveggyár Romániában, amellyel annakidején szaklapunk is foglalkozott: nevezetesen Beliu. Romániában minden üvegmunkás tudja, hol van ez a gyár, Biharmegyében. Ez az egyetlen üveggyár Romániában, ahol mindig munkáskereslet van. Önmagától felvetődik az a kérdés, vajjon hogy lehet ez? Erre a kérdésre röviden válaszolunk. Biharmegye évtizedenként megszüli a maga nevezetességeit: Biharmegyében ütötte fel a fejét Vitális, az utolsó bihari betyár. Biharmegye most szintén nevezetességet szült: Dvoracsek, aki egyszerű, kulturamentes, mondhatni analfabéta raktárnokból a sors kegyetlen szeszélye folytán üveggyáros lett. Ha a betüvetést talán olyan sokáig nem is gyakorolhatta az iskolában Dvoracsek ur, de a kizsákmányolásnak minden titkát elsajátította, mert valamikor raktárnok korában ő is kizsákmányolva volt. Ezzel nemcsak azt akarjuk mondani, hogy ez egy egyszerű kizsákmányoló. Őh nem! Ez az ur a maga szemétdombján sokkal több. Ez egy diktátor, aki a munkásokkal és Beliu lakosságával azt cselekszi, ami neki jól esik. Az itteni munkások legnagyobb része nehéz anyagi gondokkal küzd, családapáknak napról-napra mind nagyobb és nagyobb teher nehezedik a vállukra. Őh, hát ezen az egyszerű kérdésen Dvoracsek ur nem akad meg, nem azért emelkedett ő fel Isten kegyelméből arra a magaslatra, hogy most egy üveggyárral rendelkezik, hogy az ilyen kérdés gondolkodóba tudná ejteni. Amilyen egyszerű a kérdés, olyan egyszerűen meg is tudja oldani. Kölcsönöket bocsájt munkásai részére és amikor a kölcsönt a munkás letörlesztette, újabb kölcsönt ad. És merje akkor egy munkás otthagyni a kegyelmes urat, amíg a kölcsön le nincs törlesztve. Megjegyezzük, hogy a munkás a kölcsönt soha sem tudja letörleszteni, mert mindig újabb kölcsönre szorul, ha azt akarja, hogy a családja el ne pusztuljon.

Oroszországban van egy sziget, amit a „borzalmak szigeté“-nek neveznek. Romániában is meg van ennek a szigetnek a testvére: ez Beliu. A kül-

lönbség a kettő között az, hogy amíg az egyikben politikai foglyok szám-
lálják hátralévő napjaikat, addig a
másikban munkások vannak elítélve
Dvoracsek ur által a legnagyobb nyo-
morra és szenvedésre. Ezeknek a mun-
kásoknak egyetlen bűnük, hogy mun-
kások. És van ezeknek a munkásoknak
még egy nagy bűnük is és ez az,
hogy régen le kellett volna rázni a
nyakukról ezt a munkásvérszopó piócat.

Ezért van az, hogy itt mindig munkás-
kereslet van. Minden romániai üveg-
munkásnak kötelessége ezt a helyet
kerülni. Egyben értesíteni a külföldi
üvegmunkások szövetségeit, figyelmeztet-
tessék tagjaikat, hogy ezt a gyárat
szigorúan kerüljék, mert hogyha egy
munkás Dvoracsek ur karmai közé
kerül, szigorúan áldozatul esik.

Dvoracsek ur üveggyára és a jilavai
börtön között semmi különbség nincsen.

A ploesti-i üvegmunkások bérharca befejezést nyert

A ploesti-i üvegmunkások már ré-
gebben egy memorandumot nyújtottak
be az igazgatóságnak, amelyben 10
százalékos béremelést és több elvi
pontnak az elismerését kérték. Május
hó 15-én kezdődtek a tárgyalások a
munkaügyi inspektor jelenlétében. A
tárgyalások eredménytelenül végződ-
tek, tekintettel arra, hogy a munkaadó
semmi béremelést nem volt hajlandó
adni. Miután a meg nem egyezés
jegyzőkönyvét a felek aláírták, a mun-
kások sztrájkba léptek. A munkaadó
(regáti szokás szerint), azonnal lépé-
seket tett a prefektusnál, hogy azt a
bolsevikit (Mirescut), aki a sztrájkot
megcsinálta, tartóztassák le. A mun-
kások felvilágosították a rendőrprefek-
tust, hogy az illető nem bolsevik, ha-
nem szövetségünk titkára és nem ő
csinálta a sztrájkot, hanem a munka-
adó kényszerítette a munkásokat a
sztrájkra. A rendőr urak fenyegetések-
kel akarták a munkásokat rábírní, hogy
a munkát felvegyék, ami természetesen
nem sikerült. Egy pár nap elteltével a
munkaadó eloltatta a kemencét és uta-
sítást adott a munkásainak, hogy 24 óra
alatt ürítsék ki a lakásokat. Mirescu
szakárs szövetségünk nevében közben-
járt a hatóságoknál és sikertült az,
hogy amíg a munkások munkát kap-
nak, benn maradhassanak a lakások-
ban. A tordai munkások elhatározták,
hogy az összes ploesti-i munkásoknak
elhelyezést biztosítanak és amikor már
a munkások csomagjaikat rakosgatták
a vagonba, jött a munkaadó ur lihegve
és sürü bocsánatkérések között kijelentette,
hogy ő csak egy tréfát csinál
és hajlandó a legnagyobb örömmel
megadni a 10 százalékot és a többi
pontokat is és pedig:

1. A munkaadó a sztrájk idő alatt
megfizeti a munkások bérének 50 szá-
zalékát.

2. A munkabérek 10 százalékkal lesz-
nek felemelve.

3. A munkaadó egy munkást sem
bocsájt el a munkából 1925 április
30-ig.

4. A munkaadó hibájából nem dol-
gozott napokat az első 24 óra 100
százalékkal, a többi nem dolgozott
napok 60 százalékkal lesznek díjazva.
Ha a munkaadó a féli hónapokban a
jelenlegi munkások közül valamelyiket
elbocsájtja, köteles egy hónapi fizeté-
sét a munkásnak előre kiadni. Ezen-
kívül még egynéhány pont, amit a
munkaadó teljes egészében elfogadott.

A sztrájk ideje alatt csak egy áruló
akadt: Hoffmann V. Franz, aki a
sztrájk ideje alatt egyedül dolgozott a
gyárban. Ime, a munkások szolidaritá-
sa megtermi a maga gyümölcsét. Ezt a
sikert kívánjuk az összességnek, de
különösen a brázi és Titan csoportok
figyelmét hívjuk fel erre ahelyett, hogy
a munkaadók és a magukat bolsevis-
táknak nevező egyéneknek az eszkö-
zeivé váljanak.

Miért szűnt meg a brázi üveges-
csoport? A szövetségünkhöz tartozó
brázii üvegescsoport teljesen megszűnt.
Az ugynevezett „egységesek” teljes
erejükkel azon dolgoztak hónapok óta,
hogy az egységet itt is megbontsák.
Egységet hirdetni és a valóságban a
munkásegységet megbontani. Most a
brázii csoport nem tartozik sem Ko-
lozsvárhoz, de viszont nem tartozik a
magukat „egységes” jelzővel ellátott
szövetséghez sem. Ugyanis az történt,
hogy Ábrahám „egységes” titkár rávette
a brázii üvegesek vezetőségének egy
részét, hogy jelentsék be a bíróságnál
hivatalosan, hogy ők „feloszlának”. Ez
meg is történt. De most már új cso-
portot kellett volna alakítani, erre azon-
ban már Ábrahám képtelen, de a mun-
kások sem akarnak már hallani szer-
vezetről. Azt mondják: visszajönni
szégyenlik, az Ábrahám-féle bolsevista
szervezet pedig nem kell. Ime, egy virágzó
csoport máról-holnapra való halála.

Taggyűlés Avrigon. E hónap kö-
zépén tartották meg taggyűlésüket az
avrigi üvegesmunkások. A csoport ve-
zetősége beszámolt félevesi működéséről.
Miután a régi vezetőség a felmentvényt
megkapta, az új vezetőségbe a követ-
kező elvtársak lettek beválasztva: Elnök
Modjesch Georg, alelnök Kamber Eugen,
jegyzők Kaiser Franz és Höhl Félix,
pénztárosok Kolzbaier Anton és Bucsek
Anton. Bizalmiférfiak Girodi József,
Gogg József, Bucsek Anton, helyettes
bizalmiférfiak Klingeis Anton, Brendör-
fer Thomas, Höhl Félix. — Reméljük,
hogy az új vezetőség szívvél-lélekkel
dolgozni fog azon, hogy a csoport és
a szakársak gazdasági érdekeit előbbre
vigye, hogy azt az alapot, melyet szak-
ársaink ezelőtt egy félévvel raktak le,
megszilárdítsák és csoportjukat erőssé
és hatalmassá tegyék.

K Ü L Ö N F É L É K

Brassó. A brassói vas- fém- és vegyipari
munkások szervezete ezelőtt 2-3 évvel
büszkesége volt a brassói mozgalomnak, de
példaképpen szolgált még az ország több
más város munkásságának is. Sajnos a
Gyöngyösi-Berger-Gramazi bolsevista ve-
zerek bevonulása ugy ennek, valamint a más
szakmabeli szervezeteknek alkonyát és késő-
sőbb — azt lehet mondani — halálát jelen-
tette. Most aztán legutoljára az „egység”
jelszavával adták meg a kegyelemdőfést a
brassói mozgalomnak. Így ma Brassóban a
vas- és fémmunkások 90 százaléka szerve-
zetlen s ennek következtében kollektív szer-
ződés nélkül, rendezetlen munkaviszonyok
közt a munkaadók önkényének teljesen ki-
szolgáltatva kénytelenek dolgozni. — Csak
egyetlen szakma: az öntőmunkások vannak
fegyelműzeten megszervezve, akik május hó
első felében bérmozgalmat indítottak s a
következő eredményt érték el: Minden öntő-
dei munkás 5-7 százalék fizetésjavítást kap,
eszerint az öntők legmagasabb órábérére 20
lej. Május 1 fizetve lesz. A fizetéses szabad-
ság szintén biztosítva van. Továbbá még
több öntődei sérelem került rendezés alá.
Itt említjük meg, hogy az öntő szakársaink
eredményes bérmozgalmával kapcsolatosan
a többi szakmabeli szervezetlen munkások
is bizonyos fizetésjavítást kaptak, amit mi
megelégedéssel veszünk tudomásul, sőt örül-
ünk neki. Azonban nem mulasztathjuk el
felhívni a figyelmüket, hogy mennyivel im-
ponálóbb és esetleg eredményesebb lett volna,
ha egységesen és szervezeten léptek volna
fel követeléseikkal. A brassói vas- és fém-
munkások ismétellen meggyőződhetek, hogy
mi a különbség a rendszertelen Basa és
Gramazi-féle bolsevista szakszervezet és a
céltudatos reális viszonyokkal számolni tudó
igazi osztályharcos szervezetek közt. Most a
brassói vas- és fémmunkásokon van a sor, akik va-
lamikor mind szervezetek voltak, válasszanak
a kettő között.

Figyelmeztetés. Figyelmeztetjük az utazó,
illetve tartózkodási helyüket változtató szak-
ársakat, hogy tagsági könyveiket jelentsék
ki és utasigazolványaikat vegyék ki, mert
különben ezek elmulasztása esetén utassegély
nem fizethető ki.

Felhívás. Felhívjuk az összes csoportok
vezetőségeit, hogy a tagsági könyvek ki-
és bejelentési rovatait pontosan töltsék ki,
az utazó tagoknak állítsanak ki utasigazol-
ványt. Azoknak a tagoknak, akiknek tagsági
könyvük nincs kijelentve és utasigazolványuk
nincs, utassegélyt kifizetni nem szabad!

Köszönetnyilvánítás. Alulírottak hálás
köszönetünket fejezzük ki a kaláni ösz-
munkásságnak, a gyár tisztviselőinek, a ka-
láni fűvőzenekarnak, az „Acélhang” dalkör
tagjainak és Humel Albert vonószene-
kar tagjainak, hogy drága halottunk feletti mér-
hetetlen bánatunkban részvétükkel és szere-
tetökkel e súlyos pillanatban támogatóink
voltak.
ö. v. Plesofszki Adolfné
és az összes rokonok

Köszönetnyilvánítás. Ezúton mondok kö-
szönetet az aninai koksüzemben dolgozó
munkásságnak felejtethetlen férjem elhunyt
alkalmával tanúsított részvétükért, valamint
az 1399 lej anyagi támogatásukért.
Anina, 1924 május 4.

Koritzza Milánné

Nyugtázás. A resicai szakársaink a ro-
mán-boksai munkanélküliek támogatására
5000 lejt gyűjtöttek, mely összeget e helyen
nyugtázunk.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21
Gutenberg-könyvnyomda Cluj